

EDUSKUNNAN VASTAUS 292/2006 vp

Hallituksen esitys merimiespalvelulaiksi

Asia

Hallitus on vuoden 2005 valtiopäivillä antanut eduskunnalle esityksensä merimiespalvelulaiksi (HE 183/2005 vp).

Valiokuntakäsittely

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta on antanut asiasta mietinnön (TyVM 16/2006 vp).

Päätös

Nyt koolla oleva eduskunta on hyväksynyt seuraavan lain:

Merimiespalvelulaki

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Lain tarkoitus

Tämän lain tarkoituksena on merimiesten hyvinvoinnin edistäminen järjestämällä merimiespalvelutoimintaa.

2 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

- 1) *merimiehellä* merimieslain (423/1978) 1 §:ssä tarkoitettua työntekijää;
- 2) *suomalaisella työnantajalla* merimieslain 1 §:ssä tarkoitettua työnantajaa;
- 3) *suomalaisella aluksella* merilain (674/1994) 1 luvun 1 §:ssä tarkoitettua alusta;

4) *tulolla* palkkaa tai muuta hyvitystä, jonka työnantaja maksaa merimiehelle aluksella tehdystä työstä;

5) *merimiespalvelulla* merimiehille järjestettäviä viestintä-, kirjasto- ja tietopalveluja sekä aikuiskasvatus- ja muuta vapaa-ajantoimintaa;

6) *merimiespalvelutoimistolla* merimiespalvelutoiminnan järjestäjää;

7) *palvelumaksulla* merimiespalvelutoiminnan järjestämiseksi merimieheltä ja hänen työnantajaltaan kerättävää maksua.

3 §

Merimiespalvelutoimisto

Työministeriön yhteydessä toimii merimiespalvelutoimisto. Se toimii yhteistoimintaelimenä kotimaassa ja ulkomailla sekä merellä että satamissa tapahtuvan lakisääteisen ja vapaaehtoisen merimiespalvelutoiminnan tarkoituksenmukaiseksi järjestämiseksi ja yhtenäistämiseksi.

Merimiespalvelutoimiston tehtävänä on:

- 1) kerätä palvelumaksu;

2) edistää merimiesten opinto- ja aikuiskasvatustoimintaa;

3) järjestää ja ohjata merimiesten liikunta- ja kulttuuritoimintaa sekä muuta virkistys- ja vapaa-ajantoimintaa;

4) edistää merimiespalvelukeskusten perustamista kotimaahan ja ulkomaille;

5) tarjota merimiehille kirjasto- ja tietopalveluja;

6) parantaa merimiesten tiedotustoimintaa, yhteydenpitoa ja viestintäpalveluita; sekä

7) kehittää merimiespalvelutoimintaa siten, että merimiesten mahdollisuudet osallistua yhteiskuntaelämään paranevat.

Merimiespalvelutoimiston kotipaikka on Helsingin kaupunki.

Merimiespalvelutoimistolla ei ilman työministeriön suostumusta saa olla osake-enemmistöä osakeyhtiössä eikä vastaavaa määräämisvaltaa muussa yrityksessä lukuun ottamatta asunto-osakeyhtiötä ja kiinteistöyhtiötä.

2 luku

Merimiespalvelujen rahoittaminen

4 §

Palvelumaksu

Suomalaisessa ulkomaanliikenteeseen käytetävissä kauppa-aluksessa, merellä ansiotarkoituksessa toimivassa pelastusaluksessa, jäänmurtajassa, väyläaluksessa, merenmittausta suorittavassa aluksessa, tutkimusaluksessa ja Itämeren ulkopuolella toimivassa kalastusaluksessa työskentelevä merimies ja hänen työnantajansa ovat velvolliset maksamaan palvelumaksua merimiespalvelutoimistolle. Merimiehen palvelumaksu on yksi tuhannesosa hänen aluksella saamastaan tulosta. Työnantajan palvelumaksu on yksi tuhannesosa aluksella merimiehille maksettusta tulosta.

Se, mitä 1 momentissa säädetään palvelumaksusta, koskee myös merellä ansiotarkoituksessa toimivassa suomalaisessa lautta- tai yhteysaluksessa työskentelevää merimiestä ja hänen työnantajaansa silloin, kun työnantajalla on lautta-

tai yhteysalusten ohella 1 momentissa tarkoitettuja aluksia ja aluksilla työskentelevät merimiehet voivat toimia eri aluksilla työtilanteen mukaan.

5 §

Merimiespalvelutoimintaa koskeva sopimus

Merimiespalvelutoimisto voi tehdä merimiesten palvelutoiminnasta sopimuksen ulkomaisella aluksella työnantajana olevan kanssa, jos työnantaja on suomalainen tai alus liikennöi Suomeen ja jos aluksella työskentelee suomalaisia merimiehiä. Sopimuksessa määritellään työnantajan palvelumaksu sovittujen palveluiden mukaan.

6 §

Valtion osuus

Työministeriö maksaa merimiespalvelutoimistolle valtion osuuden, joka on 4 §:n mukaisista merimiesten ja työnantajien palvelumaksuista sekä 5 §:n mukaisen sopimuksen perusteella määräytyneistä palvelumaksuista kertyvän yhteismäärän suuruinen.

7 §

Merimiehen palvelumaksun pidätys

Työnantajan tulee pidättää merimiehen palkasta merimiespalvelutoimistolle maksettava palvelumaksu.

Jos pidätys on osaksi tai kokonaan jäänyt toimittamatta, työnantaja voi pidättää puuttuvan määrän myöhemmin maksettavista palkoista. Pidätyksessä on kuitenkin noudatettava, mitä palkasta ulosmittaamatta jätettävästä suojaosuudesta säädetään.

Jos merimies katsoo työnantajan tehneen palvelumaksun pidätyksen palkasta virheellisesti, merimies voi saattaa asian merimiespalvelutoimiston käsiteltäväksi. Merimiespalvelutoimisto voi määrätä liikaa pidätetyn määrän palauttavaksi merimiehelle.

8 §

Palvelumaksun tilitys

Työnantajan tulee maksaa pidättämänsä palvelumaksut ja niitä vastaava oma palvelumaksunsa merimiespalvelutoimistolle viimeistään palkanmaksukuukautta seuraavan kuukauden jälkeen alkavan kuukauden kymmenentenä päivänä. Tilityksen tulee sisältää tiedot kussakin aluksessa toimitettujen pidätysten yhteismäärästä ja niitä vastaavasta työnantajan palvelumaksusta.

Edellä 5 §:ssä tarkoitettu työnantaja maksaa palvelumaksun merimiespalvelutoimistolle tehdyn sopimuksen mukaisesti.

9 §

Tilityksen virhe tai laiminlyönti

Jos työnantaja ei ole tehnyt 8 §:n 1 momentin mukaista tilitystä tai jos tilitys on puutteellinen, merimiespalvelutoimiston on kehotettava työnantajaa määräajassa arviomaksatuksen uhalla antamaan tilitys tai täydentämään puutteellista tilitystä. Määräaika ei saa olla kuukautta lyhyempi.

Jos tilitystä tai täydennystä ei kehotuksesta huolimatta ole annettu, merimiespalvelutoimisto velvoittaa työnantajan maksamaan 4 §:ssä säädettyjen maksun perusteiden mukaisesti arvioitun palvelumaksun. Päätöksestä tulee ilmetä arvion perusteet.

10 §

Palvelumaksun periminen

Jos työnantaja ei ole maksanut palvelumaksuja 8 §:n 1 momentissa säädetyllä tavalla, ne saadaan periä työnantajalta ilman tuomiota tai päätöstä siinä järjestyksessä kuin verojen ja maksujen perimisestä ulosottotoimin annetussa laissa (367/1961) säädetään.

Määräajassa suorittamatta jääneelle määrälle työnantajan on maksettava viivästyskorkoa korkolain (633/1982) 4 §:n mukaan.

11 §

Valtion osuuden maksaminen

Valtion 6 §:ssä säädettyä osuutta varten merimiespalvelutoimiston tulee toimittaa työministeriölle selvitys, josta käy ilmi työnantajien edellisen vuosineljänneksen aikana pidättämien palvelumaksujen yhteismäärä ja sitä vastaava työnantajien palvelumaksu sekä 5 §:n mukaisten sopimusten perusteella määräytyneet palvelumaksut.

Työministeriö maksaa valtion osuuden merimiespalvelutoimistolle kuukauden kuluessa 1 momentissa tarkoitetun selvityksen toimittamisesta. Valtion osuus maksetaan vuosineljänneksittäin.

3 luku

Merimiespalvelutoimiston hallinto

12 §

Merimiespalvelutoimiston hallinto

Merimiespalvelutoimistolla on edustajisto ja hallitus. Niiden jäseninä eivät saa olla samat henkilöt.

Merimiespalvelutoimistoa johtaa hallituksen valitsema toimitusjohtaja.

Merimiespalvelutoimiston hallituksen jäseniin ja toimitusjohtajaan sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä heidän hoitaessaan palvelumaksun keräämiseen liittyviä tehtäviä.

13 §

Merimiespalvelutoimiston edustajisto

Työministeriö määrää merimiespalvelutoimiston edustajiston neljäksi kalenterivuodeksi kerrallaan.

Edustajistoon kuuluu 11 jäsentä, joilla on henkilökohtaiset varajäsenet. Jäsenistä ja varajäsenistä yhden tulee edustaa työministeriötä, yhden valtiovarainministeriötä ja yhden liikenne- ja viestintäministeriötä. Muista jäsenistä ja vara-

jäsenistä neljän tulee edustaa työnantajia ja neljän palkansaajia. Palkansaajista kahden tulee edustaa miehistöä, yhden kansipäällystä ja yhden konepäällystä.

Työministeriö määrää työnantajia ja palkansaajia edustavien järjestöjen tekemien ehdotusten mukaan jäsenet ja varajäsenet. Jos järjestöt eivät tee ehdotustaan ministeriön määräämässä ajassa, työministeriö päättää jäsenistä ja varajäsenistä ilman ehdotusta.

Edustajiston kokoonpanosta päätettäessä sovelletaan naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetun lain (609/1986) 4 a §:n 2 ja 3 momentin säännöksiä.

14 §

Edustajiston puheenjohtaja ja edustajiston täydentäminen

Työministeriö määrää edustajiston puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan ministeriöitä edustavista jäsenistä.

Edustajiston jäsen ja varajäsen voidaan erityisestä syystä vapauttaa tehtävästään kesken toimikauden.

Jäsenen tai varajäsenen erotessa tai tultua vapautetuksi tehtävästään taikka varajäsenen tultua määrätyksi jäseneksi kesken toimikauden, hänen tilalleen tulee määrätä uusi jäsen tai varajäsen jäljellä olevaksi toimikaudeksi.

15 §

Edustajiston tehtävät

Edustajiston kokouksessa on:

- 1) käsiteltävä hallituksen laatima toimintakertomus ja tilinpäätös sekä tilintarkastajien lausunto;
- 2) käsiteltävä kysymys edellisen vuoden tilinpäätöksen vahvistamisesta;
- 3) päätettävä niistä toimenpiteistä, joihin edellisen vuoden hallinto ja tilit antavat aihetta;
- 4) käsiteltävä hallituksen laatima toiminta- ja taloussuunnitelma;

5) määrättävä hallituksen jäsenten ja tilintarkastajien palkkiot;

6) valittava vähintään yksi tilintarkastaja ja varatilintarkastaja; sekä

7) käsiteltävä muut kokouskutsussa mainitut asiat.

Kysymys tilinpäätöksen vahvistamisesta sekä päätöksenteko toimenpiteestä, johon edellisen vuoden hallinto ja tilit antavat aihetta, on siirrettävä viimeistään kahden viikon kuluessa ilman eri kutsua pidettävään jatkokokoukseen, jos siitä tehdään ehdotus, jonka puolesta äänestyksessä annetaan vähintään kaksi kolmannesta saapuvilla olevien jäsenten äänistä. Samalla on päätettävä myös jatkokokouksen ajasta ja paikasta.

Hallituksen jäsenillä ja varajäsenillä sekä Suomen Merimieskirkko ry:n edustajalla on läsnäolo- ja puheoikeus edustajiston kokouksissa.

16 §

Ylimääräinen edustajiston kokous

Ylimääräinen edustajiston kokous on pidettävä, jos työministeriö niin määrää, jos hallitus pitää sitä tarpeellisena tai jos vähintään kuusi edustajiston jäsentä sitä ilmoittamaansa asiaa varten kirjallisesti vaatii. Ylimääräinen kokous on pidettävä myös, jos tilintarkastaja toimittamansa tarkastuksen perusteella sitä vaatii.

17 §

Edustajiston kokouksen päätökset

Edustajisto on päätösvaltainen, kun läsnä ovat puheenjohtaja ja vähintään viisi jäsentä.

Päätökset edustajiston kokouksessa tehdään yksinkertaisella äänten enemmistöllä. Jos äänet menevät tasan, päätökseksi tulee puheenjohtajan kannattama mielipide.

Äänestys on toimitettava suljetuin lipuin, jos kolmannes läsnä olevista sitä vaatii. Suljetuin lipuin äänestettäessä ja vaaleissa päätös ratkaistaan arvalla, jos äänet menevät tasan.

Edustajiston jäsen ei saa äänestää asiassa, joka koskee häntä henkilökohtaisesti.

18 §

Edustajiston jäsenten palkkiot

Työministeriö vahvistaa merimiespalvelutoimiston varoista maksettavat edustajiston jäsenten palkkiot.

19 §

Merimiespalvelutoimiston hallitus

Työministeriö määrää merimiespalvelutoimiston hallituksen neljäksi kalenterivuodeksi kerrallaan.

Hallitukseen kuuluu viisi jäsentä, joilla on henkilökohtaiset varajäsenet. Jäsenistä ja varajäsenistä yksi edustaa valtiota, kaksi työnantajia ja kaksi palkansaajia, joista toinen miehistöä ja toinen päällystöstä. Päällystöstä edustava jäsen ja hänen varajäsenensä määrätään siten, että hallituksessa ovat vuorollaan kalenterivuoden kerrallaan edustettuina kansipäällystö ja konepäällystö. Asianomaiset työnantajajyhdistykset edustavat vuorollaan varsinaisena jäsenenä ja tämän varajäsenenä kalenterivuoden kerrallaan työnantajia. Kaikilla edellä mainituilla työnantajien ja palkansaajien edustajilla on läsnäolo- ja puheoikeus hallituksen kokouksessa riippumatta siitä, ovatko he kyseisenä ajankohtana hallituksen jäseniä tai varajäseniä.

Työnantaja ja palkansaajia edustavien jäsenten ja heidän varajäsentensä määräämisessä noudatetaan, mitä 13 §:n 3 ja 4 momentissa säädetään.

Suomen Merimieskirkko ry:n edustajalla on läsnäolo- ja puheoikeus hallituksen kokouksessa.

20 §

Hallituksen puheenjohtaja ja hallituksen täydentäminen

Merimiespalvelutoimiston hallituksen puheenjohtajana toimii valtiota edustava jäsen ja varapuheenjohtajana hänen varajäsenensä.

Hallituksen jäsen voidaan erityisestä syystä vapauttaa tehtävästään kesken toimikauden.

Jos jäsen tai varajäsen eroaa tai hänet vapautetaan kesken toimikauden taikka varajäsen määrätään jäseneksi, tulee tilalle määrätä uusi jäsen tai varajäsen jäljellä olevaksi toimikaudeksi.

21 §

Hallituksen tehtävät

Merimiespalvelutoimiston hallituksen tehtävänä on:

1) huolehtia merimiespalvelutoimiston hallinnosta ja sen toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä;

2) valmistella edustajistolle esiteltävät asiat;

3) ottaa ja erottaa merimiespalvelutoimiston toimitusjohtaja ja muu henkilöstö sekä päättää heidän palkkauksestaan;

4) kantaa ja vastata merimiespalvelutoimiston puolesta;

5) laatia merimiespalvelutoimiston toimintakertomus, tilinpäätös sekä toiminta- ja taloussuunnitelma;

6) päättää 5 §:ssä tarkoitetun sopimuksen solmimisesta, 7 §:n 3 momentissa tarkoitetusta merimiehen palvelumaksua koskevasta asiasta ja 9 §:n 2 momentissa säädetystä arvioon perustuvasta palvelumaksusta;

7) myöntää lakien mukaiset perhe-, opinto- ja muut vapaat toimitusjohtajalle sekä yli kolmen kuukauden pituiset vapaat muulle henkilöstölle;

8) hoitaa ne muut asiat, jotka eivät kuulu edustajistolle; sekä

9) antaa toimitusjohtajalle muita kuin tässä laissa ja sen nojalla annetuissa säännöksissä mainittuja tehtäviä.

22 §

Hallituksen päätösvalta

Hallitus on päätösvaltainen, kun läsnä ovat puheenjohtaja ja vähintään kolme jäsentä. Hallitus on päätösvaltainen myös, kun läsnä ovat puheenjohtaja ja kaksi jäsentä, joista toinen edus-

taa työnantajia ja toinen palkansaajia, ja hallitus on päätöksestä yksimielinen.

Hallituksen päätökset tehdään yksinkertaisella äänen enemmistöllä. Äänen mennessä tasan päätökseksi tulee puheenjohtajan kannattama mielipide.

23 §

Toimitusjohtaja

Merimiespalvelutoimiston toimintaa johtaa hallituksen alaisuudessa toimitusjohtaja. Toimitusjohtaja ratkaisee ne merimiespalvelutoimistolle kuuluvat asiat, jotka eivät tämän lain tai sen nojalla annettujen säännösten mukaan kuulu edustajistolle tai hallitukselle.

Toimitusjohtajan tehtävänä on:

1) johtaa merimiespalvelutoimiston toimintaa tämän lain ja hallituksen antamien suuntaviivojen mukaisesti;

2) myöntää henkilöstölle enintään kolmen kuukauden pituiset perhe-, opinto- ja muut vapaat ja päättää väliaikaisen henkilöstön palkkaamisesta;

3) vastata merimiespalvelutoimiston omaisuuden hoidosta sekä valmistella ehdotukset toiminta- ja taloussuunnitelmaksi ja toimintakertomukseksi;

4) vastata kansainvälisestä toiminnasta;

5) valmistella merimiespalvelutoimiston lausunnot ja vastata tiedotustoiminnasta; sekä

6) päättää henkilöstön tehtävistä ja työnjaosta sekä vastuualueista hallituksen päätösten mukaisesti.

24 §

Merimiespalvelutoimiston nimenkirjoittajat

Merimiespalvelutoimiston nimen kirjoittavat hallituksen puheenjohtaja ja toimitusjohtaja yhdessä tai kumpikin heistä erikseen yhdessä hallituksen valtuuttaman hallituksen jäsenen tai toimiston henkilöstöön kuuluvan kanssa.

Haaste tai muu tiedoksianto katsotaan merimiespalvelutoimistolle toimitetuksi, kun se on annettu tiedoksi henkilölle, jolla on oikeus kirjoittaa toimiston nimi.

25 §

Kirjanpito- ja tilintarkastusvelvollisuus

Merimiespalvelutoimistoon sovelletaan kirjanpitolain (1336/1997) ja tilintarkastuslain (936/1994) säännöksiä.

26 §

Tilintarkastus

Edellä 15 §:n 1 momentin 6 kohdassa tarkoitettun tilintarkastajan ja varatilintarkastajan on oltava tilintarkastuslaissa tarkoitettu KHT- tai HTM-tilintarkastaja taikka KHT-yhteisö tai HTM-yhteisö. Jos tilintarkastajaksi on valittu edellä mainittu yhteisö, ei varatilintarkastajaa tarvitse valita.

4 luku

Erinäiset säännökset

27 §

Muutoksenhaku

Merimiespalvelutoimiston 7 §:n 3 momentissa tarkoitettuun päätökseen voidaan hakea muutosta valittamalla. Lisäksi työnantaja voi hakea muutosta merimiespalvelutoimiston 9 §:n 2 momentissa tarkoitettuun päätökseen.

Valitus tehdään Helsingin hallinto-oikeudelle.

Valitus on tehtävä kuuden kuukauden kuluessa päätöksen tiedoksisaannista.

Muutoksenhausta on muutoin voimassa, mitä hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

28 §

Tarkemmat säännökset

Tarkemmat säännökset merimiespalvelu-
miston toimielimistä, niiden tehtävistä ja toimin-
nasta annetaan työministeriön asetuksella.

29 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
200 .

Tällä lailla kumotaan merimiesten palvelu- ja
opintotoiminnasta 8 päivänä kesäkuuta 1972 an-
nettu laki (452/1972) siihen myöhemmin tehtyi-
ne muutoksineen.

Tällä lailla kumottavan lain nojalla määrätty
edustajiston ja hallituksen jäsenet ja varajäsenet
jatkatavat tehtävissään, kunnes tämän lain nojalla
valittavat toimielimet on määrätty.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain
täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

Helsingissä 6 päivänä helmikuuta 2007